

ПЛАН
лісоуправління
філії «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси
України»

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково-технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку, — це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості раціональності та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- наросування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;

- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

2. Характеристика лісових ресурсів.

Для економічного потенціалу Житомирської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в

економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Лісистість адміністративних районів, на території яких складає філія , становить 30,2%. Ліси на території району розташовані нерівномірно.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду філії «Звягельське лісове господарство», відповідно до матеріалів безперервного лісовпорядкування станом на 01.01.2024 року, становить 67736,8 га, в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі – 58448,2 га (86,3%), із яких 24384,2га (41,7%) штучно створені ліси (лісові культури).

Площа не вкритих лісовою рослинністю земель становить 6634,1 га : із них: не зімкнуті лісові культури – 3003,5 га, зруби – 1571,1 га, галявини та пустирі – 31,0 га, біогалявини – 58,6 га, лісові шляхи, просіки, протипожежні розриви, осушувальні канали – 1549,0га та інші категорії лісових ділянок – 420,9 га.

Загальна площа лісових ділянок лісгоспу становить 65082,3 га (96,1%).

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування станом на 1.01.2019 року, площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Таблиця 1. Поділ лісів на категорії

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
1. Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення		
Пам'ятки природи	57,0	0,1
Заказники	4609,5	6,8
Ліси наукового призначення, включаючи генетичні резервати	256,4	0,4
Ліси історико-культурного призначення	6,1	-

РАЗОМ по категорії лісу	4929	7,3
2. Рекреаційно-оздоровчі ліси		
Лісогосподарська частина лісів зелених зон	5974	8,8
Ліси у межах населених пунктів	111,7	0,2
Лісопаркова частина лісів зелених зон	414,5	0,6
Рекреаційно-оздоровчі ліси поза межами зелених зон	126,1	0,2
РАЗОМ по категорії лісу	6626,4	9,8
3. Захисні ліси		
Ліси уздовж берегів річок, навколо озер, водойм та інші	948,1	1,4
Ліси уздовж відведення залізниць	254,0	0,4
Ліси уздовж смуг відведення автомобільних доріг	762,7	1,1
Інші захисні ліси	84,0	0,1
РАЗОМ по категорії лісу	1948,8	2,9
4. Експлуатаційні ліси		
РАЗОМ по категорії лісу	54232,6	80
ВСЬОГО по лісогосподарському підприємству	67736,8	100

Існуючий поділ лісів на категорії земель та лісів, в основному, відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування філії і не планується до перегляду.

Виходячи з приведеного у відповідність до «Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (2007) поділу лісів філії на категорії, їх функціонального значення, встановленого в них режиму ведення лісового господарства і лісокористування на наступний ревізійний період, утворені такі господарські частини:

Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення:

- ліси природоохоронного призначення з особливим режимом користування на рівнині;
- ліси природоохоронного призначення з обмеженим режимом користування на рівнині.

Рекреаційно-оздоровчі ліси:

- рекреаційно-оздоровчі ліси з особливим режимом користування на рівнині;
- рекреаційно-оздоровчі ліси з обмеженим режимом користування на рівнині.

Захисні ліси:

- захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині.

Експлуатаційні ліси:

- експлуатаційні ліси на рівнині.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з особливим режимом користування віднесені: пам'ятки природи, ліси, що мають наукове або історичне значення, включаючи генетичні резервати.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з обмеженим режимом користування віднесені: заказники.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з особливим режимом користування віднесені: ліси в межах міст, селищ та інших населених пунктів.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з обмеженим режимом користування віднесені: лісогосподарська частина лісів зеленої зони.

До захисних лісів з обмеженим режимом користування віднесені: лісові ділянки (смуги лісів) уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів.

В господарських частинах лісів з обмеженим режимом користування дозволяється проведення рубок головного користування.

При організації господарств і господарських секцій лісовпорядкування виходило з породного складу насаджень, їхньої продуктивності та інших особливостей, що зумовлюють застосування різних нормативів і систем господарських заходів, а також цілей ведення лісового господарства, визначених Основними положеннями організації та розвитку лісового господарства області. Перелік утворених господарств і госпсекцій в межах госпчастин.

Кожна господарська секція орієнтована на вирощування певних корінних або цільових порід у відповідності до типів лісу на основі заходів, що забезпечують одержання до віку стиглості лісу максимального запасу деревини потрібної товарної структури, найбільш ефективного виконання захисних, оздоровчих та інших корисних функцій лісу.

Розподіл загальних запасів деревостанів за панівними породами та групами віку.

Групи порід, групи віку	Площа				Зміни	
	за станом на 01.01.2009 року		за станом на 01.01.2019 року		+ -, га	%
	га	%	га	%		
Хвойні						
Молодняки	5394,3	19,0	6324,6	24,4	930,3	17,2
Середньовікові	11273,1	39,7	7393,9	28,6	-3879,2	34,4
Пристигаючі	6763,7	23,8	7699,1	29,7	935,4	13,8

Стигли і перестійні	5000,2	17,6	4474,2	17,3	-526	10,5
Разом	28431,3	100	25891,8	100	-2539,5	8,9
Твердолистяні						
Молодняки	2700	19,4	2756,3	19,3	56,3	2,1
Середньовікові	7957,6	57,1	7969,3	55,8	11,7	0,1
Пристигаючі	1491,8	10,7	1919,6	13,4	427,8	28,7
Стигли і перестійні	1783,8	12,8	1647,4	11,5	-136,4	7,6
Разом	13933,2	100	14292,6	100	359,4	2,6
М'яколистяні						
Молодняки	3422,6	20,9	5291,5	29,0	1868,9	54,6
Середньовікові	5428,3	33,1	5826,9	31,9	398,6	7,3
Пристигаючі	2727,4	16,6	2180,8	11,9	-546,6	20,0
Стигли і перестійні	4808,1	29,3	4964,6	27,2	156,5	3,2
Разом	16386,4	100	18263,8	100	1877,4	11,4
Усього						
Молодняки	11516,9	19,6	14372,4	24,6	2855,5	24,8
Середньовікові	24659	42,0	21190,1	36,3	-3468,9	14,1
Пристигаючі	10982,9	18,7	11799,5	20,2	816,6	7,4
Стигли і перестійні	11592,1	19,7	11086,2	19,0	-505,9	4,4
Разом	58750,9	100	58448,2	100	-302,7	0,5

Площа основних груп порід вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за групами віку за міжревізійний період наблизилась до оптимального розподілу: молодняки – 24,6%, середньовікові -36,3%, пристигаючі – 20,2%, стиглі і перестійні – 19,0%.

3. Система управління лісовими ресурсами.

Господарська діяльність лісгоспу спрямована на дотримання принципів безперервного, невиснажливого і раціонального використання лісових ресурсів, збереження умов відтворення високопродуктивних стійких насаджень, їх екологічних та інших корисних властивостей.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісгосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Філія «Звягельське лісове господарство» розташоване в західній частині Житомирської області на території п'яти адміністративних районів: Звягельський, Олевський, Баранівський, Ємільчинський, м.Звягель.

Організаційна структура лісгоспу складається з 12 лісництв (Броницьке, Городницьке, Надслучанське, Кленівське, Липинське, Червоновольське, Курчицьке, Малоцвілянське, Звягельське, Пилиповицьке, Пищівське, Ярунське).

Таблиця 3. Адміністративно-організаційна структура та загальна площа

Найменування лісництв	Адміністративні райони	Площа, га
Броницьке	Новоград-Волинський	7146,0
	Олевський	4,0
Разом		7150,0
Городницьке	Новоград-Волинський	6430,0
Разом		6430,0
Надслучанське	Новоград-Волинський	6094,3
Разом		6094,3
Кленівське	Новоград-Волинський	5324,0
Разом		5324,0
Липинське	Новоград-Волинський	6526,0
Разом		6526,0
Червоновольське	Новоград-Волинський	6038,0
Разом		6038,0
Курчицьке	Смільчинський	495,0
	Новоград-Волинський	5869,0
Разом		6364,0
Малоцвілянське	Новоград-Волинський	4339,7
	Смільчинський	572,0
Разом		4911,7
Новоград-Волинське	Смільчинський	1586,0
	Новоград-Волинський	3663,1
	м.Новоград-Волинський	97,5
Разом		5346,6
Пилиповецьке	Новоград-Волинський	3676,6
Разом		3676,6
Пищівське	Новоград-Волинський	5900,0
Разом		5900,0
Ярунське	Новоград-Волинський	3210,6
	Баранівський	765,0
Разом		3975,6
Всього по підприємству		67736,8
в т. ч. по адмінрайонах	Новоград-Волинський	64217,3

	Олевський	4,0
	Баранівський	765,0
	Ємільчинський	2653,0
	м.Новоград-Волинський	97,5

4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Філія має затверджену розрахункову лісосіку рубок головного користування на 2019-2028 роки, Наказу Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 28.04.2020р.№279, Наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 13.10.2020р.№200, яку запроектовано лісовпорядкуванням в обсязі 153,75 тис.м³ ліквідної деревини, з них: хвойних – 79,33 тис.м³, твердолистяних – 15,2 тис.м³, м'яколистяних – 59,22 тис.м³.

Відомість визначення розрахункової лісосіки на період з 2019 до 2028 роки наведена в додатку:

Найменування показників	Код рядка	Усього	У тому числі за господарствами												
			хвойне - усього	у т. ч. за господарськими секціями			твердо листяне усього	у т. ч. за господарськими секціями				м'яко - листяне - усього	у т. ч. за господарськими секціями		
				соснова	ялинова	лиственцева		дубова	бук о ва	ясенева	грабова		березова	осикова	чорно - вільхова
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Встановлена розрахункова лісосіка	3000	153750	79330	76020	3310		15200	10880		2550	1770	59220	37450	6970	14800
Використання розрахункової лісосіки	4000	149195	79231	75918	3313		12607	10834			1773	57357	36705	5998	14654
Фактичні обсяги заготовленої деревини	5000	148993	79050	75771	3279		12609	10858			1751	57334	36627	6033	14674

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень.

При територіальному розміщенні лісосік дотримано встановлені Правилами рубок ширина, довжина, площа, спосіб і термін примикання лісосік, напрямки рубки і кількість зарубів у кварталі.

На 2019-2020 роки ревізійного періоду лісосіки розміщені в місцях і обсягах фактичного відведення, виконаного лісництвами, а на наступні роки – в обсязі розрахункової лісосіки, прийнятої на ревізійний період з відхиленнями, що допускаються лісовпорядною інструкцією (до $\pm 5\%$ від розрахункової лісосіки по запасу).

По кожному лісництву, в якому є експлуатаційний фонд, на ревізійний період складені відомості рубок головного користування в які внесені з групуванням за п'ятиріччями виділи (частина виділів) стиглих і перестійних деревостанів, можливих для експлуатації.

Протягом ревізійного періоду крім зазначених у відомості лісових ділянок в рубку, можуть надходити і інші можливі для експлуатації ділянки лісу, які на рік рубки досягли віку стиглості. Відведення таких насаджень в рубку можливе в разі, якщо вони вимагають проведення термінової рубки в зв'язку з їх пошкодженням, усиханням, з втратою захисних функцій, в розладнаних насадженнях, в насадженнях, які в установленому порядку підлягають розчищенню в зв'язку будівництвом; у випадку коли неможливо розмістити по певних господарських секціях наявний лісосічний фонд згідно встановленій розрахунковій лісосіці через необхідність дотримання встановлених термінів примикання лісосік; в зв'язку з будівництвом лісових доріг (їхньою відсутністю), а також в інших випадках, що не входять в протиріччя з положеннями чинних нормативних документів, які регламентують проведення рубок головного користування.

Рубки формування та оздоровлення лісів

Рубки догляду за лісом

Під час проведення польових лісовпорядних робіт були виявлені насадження, які потребують проведення рубок догляду за лісівничими вимогами на час проведення таксації.

Розрахунок щорічного обсягу рубок догляду в межах категорій лісів приведений в табл.5.2.1.1.

Друга лісовпорядна нарада прийняла обсяги рубок догляду, запроектовані лісовпорядкуванням.

Для підтвердження правильності запроектованих обсягів рубок догляду в табл.5.2.2 приведено розподіл за повнотами площі насаджень у віці рубок догляду і призначених в рубку.

Неповне охоплення насаджень у віці рубок догляду пояснюється призначенням їх при повноті 0,9-1,0 окрім освітлення і прочищення. В чистих насадженнях акації білої, берези, вільхи, осики освітлення і прочищення не проектувались.

В насадженнях, що зростають в сирих і мокрих типах лісорослинних умов, рубки догляду також не проектувались.

Запроектований щорічний обсяг рубок догляду у порівнянні з фактичним.

Запроектована інтенсивність рубок догляду, вихід ліквідної і ділової деревини у порівнянні з фактичним в середньому за ревізійний період суттєво не відрізняються, окрім інтенсивності освітлення і прочищення, де фактична вибірка з 1 га майже у два рази більша ніж запроектована.

Рекомендовані методи проведення рубок догляду – комбінований, що поєднує принципи низового і верхового доглядів. Рекомендується такі способи організації виконання рубок догляду: звичайний по ділянках і поквартальний спосіб – в кварталах із значною концентрацією ділянок, що потребують рубок догляду та санітарних рубок.

В рекреаційних лісах рубки догляду запроектовані на площі 56,1 га.

5.2.1. Санітарні рубки і ліквідація захаращеності

Лісовпорядкуванням виявлено в насадженнях 61,44 тис.м³ сухостійного і пошкодженого лісу на площі 3631,9 га. Захаращеність виявлена на площі 1,5 га із загальним запасом 0,02 тис.м³.

Причини утворення сухостійної деревини і захаращеності: пошкодження насаджень хворобами, шкідниками і природний відпад.

Суцільних санітарних рубок в загиблих насадженнях запроектовано 48,5 га (стовбурний запас 8,00 тис.м³, ліквідний запас 6,98 тис.м³, ділової деревини 2,65 тис.м³). Для покращання санітарного стану лісового фонду лісовпорядкуванням запроектовано проведення суцільних і вибіркових санітарних рубок (табл.5.2.2.1.). Термін проведення запроектованих обсягів санітарних рубок встановлено: 1 рік для суцільних і 3 роки для вибіркового санітарних рубок.

На наступні роки ревізійного періоду обсяги санітарних рубок встановлюються виходячи з фактичного санітарного стану деревостанів.

Друга лісовпорядна нарада прийняла запроектовані обсяги санітарних рубок.

Очищення від захаращеності запроектовано на площі 1,5 га із загальним запасом 0,02 тис. м³. Другою лісовпорядною нарадою прийнятий щорічний обсяг робіт 1,5 га із запасом 0,02 тис. м³.

Друга лісовпорядна нарада прийняла запроектовані обсяги лісовідновних рубок.

5.3. Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства

Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства, лісовпорядкуванням не проектується.

5.4. Річний обсяг користування лісом з усіх видів рубок

Річний обсяг лісокористування з усіх видів рубок наведено в таблиці 5.4.1. Встановлений на ревізійний період щорічний обсяг користування лісом складає 109,0 % від визначеного минулим лісовпорядкуванням і 63,0 % від середньої заготівлі за два останні роки (табл. 5.4.2). Середня зміна запасу використовуватиметься на 94,5 %.

Збільшиться на 31,0 % питома вага рубок формування і оздоровлення лісів. Найбільший обсяг в загальній заготівлі деревини буде припадати на рубки головного користування – 75,7 %.

Причини змін загального щорічного обсягу лісокористування, а також співвідношення обсягів заготівлі ліквідної деревини з окремих видів рубок пояснюються фактичним сучасним станом лісового фонду лісгоспу і діючими на рік лісовпорядкування нормативними документами.

5.5. Відтворення лісів

В ревізійному періоді відтворення лісів проектується здійснювати шляхом лісовідновлення на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках (рідколісся, загиблі насадження), на зрубках ревізійного періоду, а також шляхом лісорозведення на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках (галявини) та на не лісових землях, які призначаються для створення лісових насаджень.

5.5.1. Лісовідновлення

Із загальної площі не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок і лісосік ревізійного періоду (4524,1 га) потребують лісовідновлення 4465,5 га. Решту площі рекомендується залишити для потреб мисливського господарства та відпочинку населення.

З усієї площі лісових ділянок, що потребують лісовідновлення, сприяння природному поновленню і саме природне поновлення можливе на площі 1850,8 га. На всій іншій площі (2614,7 га) створення високопродуктивних лісів із господарсько-цінних порід можливе тільки штучним шляхом. Проектуючи різні способи лісовідновлення, лісовпорядкування приймало до уваги напрямок і успішність ходу природного поновлення в різних типах лісу і різних категоріях лісових ділянок.

Термін відновлювального періоду для ділянок, призначених для природного поновлення, прийнятий в середньому 5 років.

Терміни змикання лісових культур і переведення їх у вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, в залежності від групи типів лісу і цільової породи, прийняті наступні: для сосни звичайної – 6 років, для дуба звичайного – 7 років, дуба червоного – 6 років.

Терміни лісовідновлення на не вкритих лісом землях встановлюється 2 роки, на лісосіках ревізійного періоду – 10 років.

5.5.2. Лісорозведення

До фонду лісорозведення лісовпорядкуванням віднесено 22,5 га не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок (галявини), з них створення лісових культур запроектовано на площі 3,2 га. Технологічні схеми створення лісових культур на фонді лісорозведення наведені в додатках до таксаційних описів.

Термін заліснення встановлюється 10 років.

Створення лісових культур шляхом лісовідновлення і лісорозведення рекомендується згідно технологічних схем, приведених в додатках до таксаційних описів. З врахуванням природного поновлення, типу лісорослинних умов, особливостей ділянки в технологічній схемі вказані способи обробітку ґрунту, спосіб створення, схема змішування порід тощо. Технологічні схеми складені на основі «Типів лісових культур за лісорослинними зонами», ухвалених секцією

організації управління лісовим господарством науково-технічної ради Держкомлісгоспу України (протокол № 1 від 18 березня 2010 року).

5.6. Реконструкція насаджень

До фонду реконструкції відносяться низькоповнотні молодняки природного і штучного походження з повнотою 0,4, малоцінні молодняки з повнотою 0,5 і вище, що не відповідають типам лісу, які вони займають і цільовому призначенню а також незадовільні лісові культури, які підлягають виправленню та чагарники. Виключені з фонду реконструкції лісові насадження площею 2562,3 га а саме:

- ділянки площею до 1 га – 356,0 га;
- особливо захисні ділянки – 161,5 га;
- ділянки в сирих і мокрих типах умов місцезростання – 681,9 га;
- інші ділянки лісу малоцінних порід, які виконують протиерозійні, захисні та інші спеціальні цільові функції – 1361,8 га;
- ділянки, розташовані в категоріях захисності, що виключаються із розрахунку головного користування – 1,1 га.

Використання угідь і ресурсів побічних користувань

В лісгоспі є такі види побічних користувань: сінокосіння, випас худоби, заготівля ягід, грибів, лікарських рослин. В порівнянні з минулим ревізійним періодом перестало існувати бджільництво.

Середня урожайність на сіножатах лісового фонду становить 1,3 т/га, що менше урожайності сіножатей сільськогосподарських підприємств. Це викликано відсутністю проведення господарських заходів як з поверхневого, так із корінного поліпшення сіножатей. З цієї причини заросло деревною і чагарниковою рослинністю 206,8 га і перейшли в інші категорії земель.

Урожайність орних лісових ділянок відповідає оптимальній, але площі ріллі, в основному, використовуються як кормові поля для вирощування сільськогосподарських культур (кукурудзи) для мисливських тварин.

Пасовища використання не мають в повній мірі по причині різкого зменшення свійських тварин.

Не дивлячись на постійне зменшення площ сільськогосподарського призначення потреба лісового господарства в сіножатях і орних землях задовольняється повністю.

Попереднім лісовпорядкуванням щорічний випас худоби в лісі проектувався на площі 18296,0 га в кількості 3658 голів великої рогатої худоби. Фактично в середньому за останні 2 роки випас худоби проводився в значно менших обсягах, як по площі, так і по кількості голів худоби. Даних по цих показниках в лісгоспі немає. Негативний вплив випасу худоби на стан лісових насаджень виявлений на площі 2,6 га.

Запроектовані лісовпорядкуванням заходи з поліпшення угідь філією не виконувались, що призвело до зменшення їх площі через заростання деревно-чагарниковою рослинністю і переведення в інші категорії земель.

Заготівля харчових продуктів лісу і лікарської сировини на території філії проводиться, в основному, місцевим населенням.

Виписка лісових квитків для спеціального використання лісових ресурсів при здійсненні побічних лісових користувань – дикорослих ягід, грибів, лікарсько-технічної сировини у філії «Звягельське лісове господарство» здійснюється на підставі Розпорядження голови Житомирської ОДА №239 від 27.06.2019 року.

Найменування (другорядні лісові матеріали, побічні лісові користування)	Обсяг дозволеної заготівлі відповідно до матеріалів лісовпорядкування, кг на рік	Обсяг відповідно до погоджених лімітів на спеціальне використання лісових ресурсів під час заготівлі другорядних лісових матеріалів та здійснення побічних лісових користувань, кг
Брусниця	174000	174000
Горобина чорноплідна	1000	1000
горобина звичайна	36000	36000
Журавлина	190000	190000
Лохина	20000	105000
Малина	166000	166000
Ожина	98000	98000
Суниця	1000	1000
Чорниця	1052000	1052000
Білі гриби	170000	170000
Лисички	200000	200000
Опеньки	90000	90000
Маслюки	44000	44000
Інші гриби	50000	50000
Багно звичайне (трава)	7000	7000

Береза (бруньки)	5000	5000
Береза (листя)	4000	4000
Брусниця (листя)	3000	3000
Бузина (цвіт)	2000	2000
Верес (трава)	5000	5000
Глід (плоди)	5000	5000
Глід (цвіт)	1000	1000
Дуб (кора)	8000	8000
Перстач прямостоячий (корінь)	3000	3000
Звіробій (трава)	30000	30000
Кропива (листя)	27000	27000
Липа (цвіт)	4000	4000
Малина (листя)	10000	10000
Мати-й-мачуха (листя)	5000	5000
Полинь (трава)	1000	1000
Подорожник (листя)	4000	4000
Сосна (бруньки)	8000	8000
Чебрець (трава)	10000	10000
Чорниця (пагони, листя)	2000	2000
Цмін пісковий (цвіт)	2000	2000
Деревна зелень (новорічні ялинки, сосни)	20000	20000
Деревні соки (береза, клен)	50000	50000

Природно-кліматичні умови

Згідно лісорослинного районування (“Комплексне лісогосподарське районування України і Молдавії”, під редакцією С.А.Генсірука, Київ, “Наукова думка”, 1981) територія лісгоспу відноситься до Українського Правобережного Полісся Поліської лісорослинної зони.

Клімат району розміщення лісгоспу помірно-континентальний і сприятливий для ведення лісового господарства та успішного зростання деревних і чагарникових порід, притаманних даній лісорослинній зоні.

Коротка характеристика кліматичних умов, що мають значення для лісового господарства, приведена в таблиці 1.3.1.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень, слід відмітити пізні весняні і ранні осінні заморозки, високу вологість, значне коливання річних температур, нерівномірне випадання атмосферних опадів і частково буреломні вітри.

Територія лісгоспу за характером рельєфу являє собою слабо-хвилясту рівнину з невисокими дюнними грядами, незначними пониженнями, що не мають стоку води. Середня висота над рівнем моря не перевищує 200 м. Незначні нерівності створюють річкові долини і гранітні виступи.

Основні кліматичні показники району розташування лісгоспу взяті за даними Новоград-Волинської районної метеорологічної станції станом за 2017 рік і наведені в таблиці 1.3.1.

1.3.1. Кліматичні показники

Найменування показників	Одиниці вимірювання	Значення	Дата
1. Температура повітря: –середньорічна –абсолютна максимальна –абсолютна мінімальна	градус градус градус	+6,6 +36,2 -34,4	
2. Кількість опадів на рік	мм	557	
3. Тривалість вегетаційного періоду	днів	225	
4. Пізні весняні заморозки			20.05
5. Перші осінні заморозки			28.09
6. Середня дата замерзання рік			10.12
7. Середня дата початку паводку			28.03
8. Сніговий покрив: – товщина – час появи – час сходження у лісі	см	22	12.12 20.03
9. Глибина промерзання ґрунту	см	40	
10. Напрямок панівних вітрів за сезонами: – зима – весна – літо – осінь	румб румб румб румб	ПнЗ ПдЗ ПдЗ ПнЗ	
11. Середня швидкість панівних вітрів за сезонами: – зима – весна – літо – осінь	м/сек. м/сек. м/сек. м/сек.	5 4 2 3	
12. Відносна вологість повітря	%	62	

Основні типи і види ґрунтів дерново-підзолисті (слабо і середньопідзолисті). Торф'яники переважно зосереджені на болотах і сосново-березових насадженнях низьких бонітетів.

Ерозійні процеси на території лісгоспу не спостерігаються.

Характеристика рік та водоймищ, розташованих на території лісгоспу, наводиться в таблиці

Територія лісгоспу розташована в басейні ріки Случ.

1.3.2. Характеристика рік та водоймищ

Найменування рік та водоймищ	Куди впадає ріка	Загальна протяжність, км; площа водоймищ, га,	Ширина лісових смуг вздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ, км	
			згідно нормативів	фактична
р. Случ	р. Горинь	451	500	500
р. Корчик	р. Случ	85	300	300
р. Церем	р. Случ	58	300	300
р. Бобер	р. Случ	50	150	150
р. Зольня	р. Уборть	24		
р. Переверзня	р. Случ	20		

За ступенем вологості більша частина ґрунтів відноситься до вологих. На долю лісових ділянок з надмірним зволоженням припадає 23,7 % площі, вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок. Болота займають площу 932,5

Філія «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України» підтримує принципи і права на працю, визначені в Декларації МОП про основні принципи і права на працю які базуються на восьми основних Конвенціях МОП про працю. Філія сприяє гендерній рівності у працевлаштуванні, в можливостях навчання, укладені угод, у процесах замученості до господарської діяльності, жінки та чоловіки працюють на однакових умовах, отримують однакову заробітну плату за однакову виконану роботу. Облікова кількість штатних працівників на 31.12.2023 рік. Становить 184 чол.в тому числі жінки -29 осіб. У філії розроблена програма конфіденційних та ефективних заходів для сповіщення про сексуальні домагання і дискримінацією за гендерними ознаками, сімейним станом, батьківством або сексуальною орієнтацією та їх усунення.

Філія дотримується правил гігієни праці та безпеки праці для захисту працівників від професійних загроз безпеці та здоров'ю, здійснюється внутрішній контроль дотримання правил охорони праці та техніки безпеки

У відповідності до отриманого Висновку Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 28.02.2020 року №7-03/12-2019854238/1 за результатами оцінки впливу на довкілля планованої діяльності Державного підприємства «Городницьке лісове господарство» «Спеціальне використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок головного користування та суцільних санітарних рубок на площі понад 1 га», реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 2019854238 та у відповідності до отриманого Висновку Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 26.02.2020 року №7-03/12-201925475/1 за результатами оцінки впливу на довкілля планованої діяльності «Спеціальне використання лісових ресурсів шляхом проведення суцільних рубок головного користування та суцільних санітарних рубок ДП «Новоград-Волинське дослідне лісомисливське господарство», реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності 20197254175.

У філії розроблена інструкція на виконання Наказу по філії «Про проведення оцінок можливого соціального та екологічного впливу та екологічних наслідків» з метою забезпечення виконання на підприємстві вимог принципів і критеріїв Лісової Опікунської Ради, зокрема критеріїв 4.4 та 6.1.

Рівні забруднення території філії радіонуклідами.

Територія філії на 68,7 % знаходиться в зоні радіаційного забруднення (табл.). Найбільша її частина приходить на 3 зону.

Розподіл площі земель лісгосподарського призначення за зонами радіаційного забруднення станом на 01.01.2018 р.

Зона, підзона	Щільність радіоактивного забруднення, Кі/км ²	Площа, га	Номери кварталів
Броницьке лісництво			
2А	5.1 – 7.0	650,0	1, 9, 12, 14, 68
3В	3.1 – 5.0	1382	7, 10, 11, 13, 15, 16, 22, 23, 25, 37, 38, 46, 54
3Б	2.1 – 3.0	1367,0	5, 6, 8, 17, 18, 20, 27, 29-33, 35, 39, 53, 64
3А	1.1 – 2.0	3751,0	2-4, 19, 21, 24, 26, 28, 34, 36, 40-45, 47-52, 55-63, 65-67, 69

Разом		7150,0	
Городницьке лісництво			
3А	1.1 – 2.0	6430,0	1 - 65
Наделучанське лісництво			
3А	1.1 – 2.0	5145,3	1-38, 41-50, 53-62, 66, 67, 70-72, 75
3В	3.1 – 5.0	949,0	40, 51, 52, 63-65, 68, 69
Разом		6094,3	
Кленівське лісництво			
3А	1.1 – 2.0	5216,0	1 – 59, 61 - 65
3Б	2.1 – 3.0	108,0	60
Разом		5324,0	
Липинське лісництво			
3А	1.1 – 2.0	6526,0	1 - 61
Червоновольське лісництво			
3А	1.1 – 2.0	6038,0	1 - 60
Зона 3			
Підзона а	1.1 – 2,0	3444,0	Курчицьке лісництво,
			кв.3, 5, 7, 10, 13, 14, 17-19, 24-29,
			34, 37, 42, 44, 45, 52, 53, 62-64
Підзона б	2.1 – 5.0	258,0	Курчицьке лісництво,
			кв.33, 39, 51, 57
Підзона а	1.1 – 2.0	2721,0	Малоцвілянське лісництво,
			кв.3, 9, 10, 14, 19, 20, 26, 27, 32,
			33, 38, 39, 42, 43, 45, 50, 51, 52,
			55, 57, 62, 63, 67, 68, 70-72
Підзона б	2.1 – 5.0	158,6	Малоцвілянське лісництво,
			кв.17, 18, 22, 36
Підзона а	1.1 – 2.0	245,0	Пищівське лісництво,
			кв.1, 2, 11, 34, 98
Підзона а	1.1 – 2.0	1013,0	Новоград-Волинське лісництво,
			кв.8, 14, 44, 50, 57, 63, 66, 82,
			87, 89, 91, 94
Підзона б	2.1 – 5.0	530,0	Новоград-Волинське лісництво,
			кв.5, 6, 20, 22
Усього		45931,3	
в тому числі:			
Підзона 2А		650,0	
Підзона 3А		40529,3	
Підзона 3Б		2421,0	
Підзона 3В		2331,0	

Підзона 3 а – необхідний жорсткий контроль за збиранням, переробкою та реалізацією їстівних грибів, дикорослих ягідних і лікарських рослин.

Підзона 3 б – необхідний жорсткий контроль за використанням лікарських рослин, сіна з лісових сіножатей, хвойної лапки, диких промислових тварин, а також заборони на заготівлю їстівних грибів і дикорослих ягід. Осінній відстріл козулі також жорстко контролюється.

Починаючи з 2003 року на території лісгоспу проводиться моніторинг лісів першого рівня. Щорічно спеціалістами лісгоспу ведеться спостереження за станом лісів на 4 ділянках моніторингу, місця яких визначені згідно розрахунків за спеціальними програмами, проведених спеціалістами УкрНДІЛГА. Згідно „Методичних рекомендацій з моніторингу лісів України першого рівня” (Харків 2001) на кожній ділянці визначалися ряд показників, найголовніші з яких дефоліація крони, дехромація крони, пошкодження облікових дерев. Зібрана інформація надсилалася в лабораторію моніторингу і сертифікації лісів УкрНДІЛГА для систематизації, оцінки та аналізу. Місця їх розташування вказані в пояснювальних записках по лісництвах.

Результати моніторингу систематизуються в цілому по лісах України і надсилаються в міжнародні установи згідно конвенції про транскордонне забруднення повітря. Моніторинг лісів є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища.

Соціальні цінності:

- **Профспілка філії** підпорядковується центральному комітету працівників лісового господарства. На сьогоднішній день профспілкова організація у філії значну увагу надає мобілізованим працівникам, які загинули та безвісті зникли. В цьому році було організовано дві поїздки на схід, під час яких було передано допомогу нашим мобілізованим працівникам. На превеликий жаль у філії 5 загиблих та 2 безвісті зниклих працівників. Сім'ям яких надається одноразова допомога на дрова паливні відповідно до колективного договору. Філія «Звягельське лісове господарство» сім'ям загиблих, мобілізованих та безвісті зниклих надає продуктові набори до великодня та різдвяних свят. Відповідно до колективного договору демобілізованим працівникам виплачується доплата до заробітної плати в розмірі 20%. П'ятьом діткам

загиблих та безвісті зниклих працівників щомісячно виплачується допомога в розмірі мінімальної зарплати.

- **Гендерна рівність** у лісовому господарстві - це рівноправне представництво жінок і чоловіків в установах та організаціях лісової галузі, а також гарантування однакової доступності громадян до працевлаштування, оплати праці та участі у прийнятті рішень, що має відбуватися згідно з кваліфікацією та професійною підготовкою кандидатів, незалежно від їх статі та з усуненням гендерної нерівності і недопущення дискримінації за ознаками статі. Основні завдання у сфері гендерної політики покладаються на директора філії «Звягельське лісове господарство». Відповідно до Конституції України, загальновизнаних принципів і норм міжнародного права та міжнародних договорів України всі особи незалежно від їх певних ознак мають рівні права, а також рівні можливості для їх реалізації. Керівнику підприємства забороняється в оголошеннях (рекламі) про вакансії пропонувати роботу лише жінкам або лише чоловікам, за винятком специфічної роботи, яка може виконуватися виключно особами певної статі, висувати різні вимоги, даючи перевагу одній із статей, вимагати від осіб, які влаштовуються на роботу, відомості про їхнє особисте життя, плани щодо народження дітей. Директор підприємства може здійснювати позитивні дії, спрямовані на досягнення збалансованого співвідношення жінок і чоловіків у різних сферах трудової діяльності, а також серед різних категорій працівників.
- **Залучення зацікавлених сторін.**

Сторона, чий інтерес зачеплено (Affected stakeholder): Будь-яка особа, група осіб або організація, яка є або може бути об'єктом впливу діяльності одиниці господарювання. Прикладом (невичерпним) може бути особа, група осіб або організацій, розташованих поруч із одиницею господарювання (наприклад, власники земель, розташованих нижче за течією).

Сторонами, чий інтерес зачеплено, можуть бути, наприклад:

- Місцеві громади;
- працівники;
- люди, що мешкають у лісі;

- суміжні землекористувачі;
- місцеві переробники лісової продукції;
- місцеві комерційні структури;
- власники прав на землеволодіння і користування, зокрема

землевласники;

- організації, уповноважені діяти або відомі як такі, що діють від імені сторін, чий інтерес зачеплено, наприклад соціальні або екологічні НУО, профспілки, тощо.

Зацікавлена сторона (Interested stakeholder): Будь-яка особа, група осіб або організація, яка виявляє інтерес або відомо, що вона має інтерес до діяльності одиниці господарювання.

Зацікавленими сторонами можуть бути, наприклад:

- природоохоронні організації, наприклад, довкілля неурядові організації;
- організації працівників, наприклад, профспілки;
- організації з прав людини, наприклад, соціальні неурядові організації;
- проекти місцевого розвитку;
- органи місцевої влади;
- державні урядові відомства, що діють в регіоні;
- національні офіси FSC;
- експерти з конкретних питань, наприклад, з особливих цінностей для збереження.

Філія проводить інформування місцевих органів самоврядування і громадськість про плани розвитку лісового господарства та використання лісових ресурсів, про заплановані лісогосподарські заходи та очікувані екологічні і соціальні наслідки такої діяльності, а також консультації між представниками філії та представниками місцевого населення та інших зацікавлених сторін щодо господарської діяльності філії для запобігання виникнення конфліктних ситуацій.

Філія «Звягельськ лісове господарство» запрошує представників органів місцевого самоврядування та інших зацікавлених сторін до обговорення проекту організації лісового господарства та планів розвитку філії.

У випадку виникнення спірних питань, звертайтеся за адресою:
11740, Житомирська область, Звягельський район, с. Майстрів, вулиця
Шепетівська 11.

Всі Спори і розбіжності, або інші суперечки які можуть виникнути при взаємодії між Постачальником і Споживачем будуть вирішуватися шляхом переговорів і консультацій. У випадку неможливості досягнення згоди Сторін в процесі переговорів і консультацій, Сторони мають право звернутися із заявою про вирішення спорів в Регулятора або його територіального підрозділу і / або передати спір до господарських судів України. Врегулювання суперечок Регулятором або його територіальним підрозділом здійснюється відповідно до затвердженого Регулятором порядку. Звернення до регулятора або його територіального підрозділу не позбавляє Сторони права на вирішення спору в судовому порядку.

Перелік зацікавлених сторін по філії «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України»

№ п/п	Назва органів влади	Представник влади
1	Городницька селищна рада	Іван ОНИЩУК
2	Ємільчинська сільська рада	Сергій ВОЛОЩУК
3	Чижівська сільська рада	Аркадій РАТУШНЮК
4	Брониківська сільська рада	Надія ЗАЛЕВСЬКА
5	Звягельська міська рада	Микола БОРОВЕЦЬ
6	Стріївська сільська рада	Юрій ПРОЦЮК
7	Пищівська сільська рада	Андрій РАДУЛЕВИЧ
8	Ярунська сільська рада	Сергій РОМАНЮК
9	Дубрівська сільська рада	Павло ЯКІВЧУК
10	Товариство лісівників Житомирської області	Зарічний Василь Григорович
11	Профспілка філії «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України»	Валенкевич Олександр Леонтійович
12	Державна екологічна інспекція Житомирської області	Гнатюк Богдан Йосипович
13	Управління екології та природних ресурсів України	КОНДРАТЮК. Олександр Павлович

Перелік визначених місцевих громад і тих громад, які можуть бути зачеплено по філії «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України»

№ п/п	Назва органів влади	Представник влади
1	Городницька селищна рада	Іван ОНИЩУК
2	Ємільчинська сільська рада	Сергій ВОЛОЩУК

3	Чижівська сільська рада	Аркадій РАТУШНЮК
4	Брониківська сільська рада	Надія ЗАЛЕВСЬКА
5	Звягельська міська рада	Микола БОРОВЕЦЬ
6	Олевська міська рада	Сергій Лисицький
7	Березнівська міська рада	Руслан Пилипчук
8	Стріївська сільська рада	Юрій ПРОЦЮК
9	Пищівська сільська рада	Андрій РАДУЛЕВИЧ
10	Ярунська сільська рада	Сергій РОМАНЮК
11	Дубрівська сільська рада	Павло ЯКІВЧУК
12	Корецька територіальна грамада	Людмила Дмитрук
13	Столичний лісовий офіс. Провідний інженер з лісокористування	Венгерчук Валентин Степанович
14	Голова Звягельської районної організації УТМР	Мясковський Станіслав Мар'янович
15	ЖОДА	Віталій Бунечко
16	ДП «Звягельський лісгосп АПК»	Яремчук Сергій Казимирович
17	Фізична особа-підприємець	Сорока Едіта Вікторівна
18	Фізична особа-підприємець	Гнесь Владислав Миколайович
19	Фізична особа-підприємець	Сорока Вадим Вікторович
20	Фізична особа-підприємець	Лисанець Тетяна Іванівна
21	Фізична особа-підприємець	Ситайло Віктор ГригоровичГ.
22	Фізична особа-підприємець	Сергійчук Віктор Григорович
23	Фізична особа-підприємець	Медяний Володимир Анатолійович
24	Фізична особа-підприємець	Дубчак Раїса Миколаївна
25	Фізична особа-підприємець	Кириєнко Валерій Миколайович

Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.

Економічна діяльність філії ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу — це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Визнаною найбільш оптимальною в умовах підприємства – суцільнолісосічна рубка головного користування середньої ширини з безпосереднім примиканням лісосік та наступним штучним лісовідновленням, оскільки гідрологічний режим та санітарний стан лісів нестабільний, що не дає змоги розрахувати на тривалий термін повторюваність та інтенсивність вибіркового рубок, що, в свою чергу, не забезпечує задовільне природне поновлення. Крім цього, відсутня небезпека ерозійних процесів.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожну лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожну лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються попереджувачі знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трелювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

У філії застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності філії, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив обсяги запроектованих і проведених заходів.

- Створення лісових культур – 331 га.
- Залишення ділянок під природне поновлення – 131,0 га.
- Переведення в вкриті лісом площі – 247,3 га.

Загальний запас деревини, який планується зрубати в 2024 році при проведенні рубок головного користування, рубок формування і оздоровлення лісів:

- Головне користування – 170,66 га, або 153,75 тис. м³.
- Санітарні рубання – 40 га, або 5,0 тис. м³.

в тому числі

- Санітарне рубання вибіркове – 2100 га, або 56,5 тис. м³.
- Інші рубки пов'язані та не пов'язані з веденням лісового господарства – 14,0 га, або 2,5 тис. м³.

Обсяг запроектованої до заготівлі деревини становить 82,2 тис. м³ ліквідної деревини, із якої 43% — рубки формування і оздоровлення лісів та інші рубки пов'язані та не пов'язані з веденням лісового господарства.

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних кліматорегулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

В цілому на кінець нинішнього ревізійного періоду (до початку наступного ревізійного періоду) не відбудуться значні зміни в загальній структурі лісового фонду. Одночасно стануться позитивні зміни в породному складі лісового фонду у частці насаджень штучного походження.

Внаслідок інтенсивного всихання сосни звичайної відбудеться зменшення середнього запасу вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок на 1 га. Поступово буде зменшуватись середня зміна запасу на 1 га лісових ділянок.

В результаті виконання запроектованих заходів, за рахунок зменшення площ суцільних зрубів, передбачається незначна зміна динаміки земель лісового фонду та таксаційних показників, тобто зміни відбудуться в сталих межах.

За 12 місяців 2023 року проведено рубок формування та оздоровлення лісів та інших заходів, які пов'язані з веденням лісового господарства на площі 3371 га та було заготовлено 81,67 тис.м³деревини, в тому числі ліквідної – 61,373 тис.м³.

Так рубки догляду проведені на площі 854 га(при плановому показнику 837або 102%) на яких було заготовлено 12,964 тис. м³ деревини, в тому числі ліквідної –4,518 тис. м³; рубки оздоровлення лісів (санітарні вибірккові рубки)

проведені на площі 2043га, де було заготовлено 51,969 тис.м3деревини, в тому числі ліквідної –44,718 тис.м3.

Системи та види рубок і заходів	Код рядка	План, га	Площа рубок, га	План куб.м	Обсяг заготовленої деревини, куб.м	у тому числі	
						ліквідної	з неї ділової
Б	А	1	2	3	4	5	6
Усього (сума рядків 1200,1300)	1000	3183	3371	71539	81670	61373	19173
рубки формування і оздоровлення лісів та інші всього (сума рядків 1210,1220)	1200	3183	3362	71539	81241	61036	19137
рубки догляду (сума рядків1211,1212,1213,1214)	1210	837	854	11252	12964	4518	625
з них :	1211	277	279	2405	2791		
освітлення							
прочищення	1212	333	333	4680	4990	342	1
прорідження	1213	178	193	2890	3892	3035	227
прохідні	1214	49	49	1277	1291	1141	397
інші види рубок формування і оздоровлення лісів(сума рядків 1221,1222,1223,1224,1225,1226,1227)	1220	2346	2508	60287	68277	56518	18512
вибіркові санітарні	1221	1955	2043	48131	51969	44718	14754
суцільні санітарні	1222	62	62	9779	9778	8658	2747
лісовідновні	1223						
переформування	1224						
реконструктивні	1225						
ландшафтні	1226						
інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства	1227	329	403	2377	6530	3142	1011
інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства	1300		9		429	337	36

6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.

План природоохоронних заходів у філії складено у відповідності з Основними напрямками державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.1998 року № 188/98-ВР та іншими діючими нормативно-правовими актами України щодо природоохоронної діяльності.

Таблиця 7. Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2024 рік.

№ з/п	Назва природоохоронного заходу	Місце розташування, обсяги, тощо.
1	2	3
1. У сфері поводження з відходами		
1.1	Поновити договори із спеціалізованими організаціями на вивезення і передачу відходів для подальшої утилізації	Лісництва

1.2.	Адміністративні перевірки підрозділів підприємства та підрядників щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	<i>Всі підрозділи, при проведенні комплексних ревізій і цільових перевірок, під час контролю інших заходів та об'єктів.</i>
2. Охорона водних ресурсів		
2.1.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	<i>Лісництва. Постійно.</i>
3. Охорона атмосферного повітря.		
3.1	Здійснювати контроль токсичності відпрацьованих газів всього наявного транспорту	<i>Лісництва. Один раз в рік.</i>
4. У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.		
4.1	Дотримання Проекту організації і розвитку лісового господарства, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення, оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	<i>Лісовий фонд « філії », площею 67736,8 га, всі виробничі та адміністративні підрозділи.</i>
4.1.1	Проведення аудиту лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародних стандартів (Принципам і Критеріям FSC)	
4.2.	Раціональне використання лісових ресурсів за рахунок їх комплексного використання (створення та формування змішаних за складом високопродуктивних, корінних деревостанів тощо)	
4.3.	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів, направлених на поліпшення породного складу і якості лісів та підвищення їх продуктивності.	<i>2977 га</i>
4.4.	Відновлення лісів.	<i>380,0 га</i>
4.5.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб	<i>на всій площі філії</i>
4.6.	Ремонт і утримання доріг лісогосподарського призначення та інші допоміжні лісогосподарські роботи	
4.7.	Перед проведенням лісогосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на	<i>Всі підрозділи</i>

	навколишнє природне середовище (ОВНС)	
4.8	При проведенні лісогосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	<i>Всі підрозділи</i>

План виявлення і взяття під охорону рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст.ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України».

Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі, Червоній книзі України (ЧКУ).

Таблиця 8. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

№ з/п	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки, не проводяться.	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
2	Проведення науковцями УКРНДІЛГА польових робіт із вивчення фауни рідкісних і зникаючих видів та планування заходів щодо їх збереження та покращення умов існування.	Створення охоронних зон.	Науковці заповідника
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів – на 2024 рік. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів	Збереження ключових біотопів і об'єктів біорізноманіття.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони

	біорізноманіття та їх опису.		
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі видів і біотопи	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація філії

Перелік Червонокнижних в межах філії «Звягельське лісове господарство»

№	Назва виду Українською мовою	Назва виду Латинською мовою
1	Сон розкритий	<i>Pulsatillapatens</i>
2	Баранець звичайний	<i>Huperziaselago</i>
3	Гніздівка звичайна	<i>Neottianidus-avis</i>
4	Билинець довгорогий	<i>Gymnadeniaconopsea</i>
5	Зозулині черевички справжні	<i>Cypripediumcalceolus</i>
6	Любка дволиста	<i>Platantherabifolia</i> Rich
7	Пальчатокорінник травневий	<i>Dactylorhizamajalis</i>
8	Шейхцерія болотна	<i>Scheuchzeriapalustris</i>
9	Цибуля ведмежа	<i>Alliummursinum</i>
10	Видрарічкова	<i>Lutralutra</i>
11	Глушець	<i>Tetraourogallus</i>
12	Журавель сірий	<i>Grusgrus</i>
13	Зміїд	<i>Circaetusgallicus</i>
14	Підорлик малий	<i>Aquilapomarina</i>
15	Сичик горобець	<i>Glaucidiumpasserinum</i>
16	Рись	<i>Lynxlynx</i>
17	Коручка чемерникоподібна	<i>Epipactishelleborine</i> (
18	Лілія лісова	<i>Liliummartagon</i> L
19	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthusnivalis</i>
20	Дозорець-імператор	<i>Anax imperator</i>
21	Нетопир Натусіуса	<i>Pipistrellusnathusii</i>
22	Плун річний	<i>Lycopodiumannotinum</i>
23	Лось європейський	<i>Alcesalces</i>
24	Вечирниця руда	<i>Nyctalusnoctula</i>
25	Шуліка чорний	<i>Milvusmigrans</i>
26	Підорлик малий	<i>Aquilapomarina</i>
27	Жовна зелена	<i>Picusviridis</i>
28	Голуб синяк	<i>Columbaoenas</i>
29	Пугач	<i>Budobudo</i>
30	Лелека чорний	<i>Ciconianigra</i>
31	Мідянка звичайна	<i>Coronellaaustriaca</i>

Інформація надається задля запобігання збору, полювання та відлову рідкісних та тих, що перебувають під загрозою видів на території лісового фонду філії «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Охорона видів рослин і грибів занесених до списку на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

Репрезентативні ділянки із поєднанням інших компонентів

В зв'язку набуття чинності FSC національного стандарту системи ведення лісового господарства для України та дотримання Принципу 6: «Цінності довкілля», зокрема критерію 6.5 щодо визначення та охорони репрезентативних ділянок аборигенних екосистем де вони у поєднанні із іншими компонентами мережі для збереження охоплюють як мінімум 10% від площі одиниці господарювання з пропорційним представленням основних типів аборигенних екосистем філії «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України» виділяє та бере під охорону репрезентативні ділянки аборигенних екосистем.

Наявність територій та об'єктів природно-заповідного фонду по філії «Звягельське лісове господарство» станом на 01.01.2024

№ п/ п	Найменування	Заповідні об'єкти				ВСЬОГО	
		Загальнодержавного значення		Місцевого значення			
		кількість	площа	кількість	площа	кількість	площа

1	Природні заповідники						
2	Біосферні заповідники					0	0
3	Національні природні парки					0	0
4	Ботанічні сади					0	0
5	Дендрологічні парки					0	0
6	Регіональні ландшафтні парки					0	0
7	Зоологічні парки					0	0
8	Заказники - ВСЬОГО	4	3261	17	1907,3	21	5168,3
	в т.ч.					0	0
	а) ландшафтні			4	718,7	4	718,7
	б) лісові	1	245	8	576,4	9	821,4
	в) ботанічні	1	352	2	85,2	3	437,2
	г) загальнозоологічні	1	1859	1	296	2	2155
	д) орнітологічні					0	0
	е) ентомологічні					0	0
	ж) іхтіологічні					0	0
	з) гідрологічні	1	805	2	231	3	1036
	і) загальногеологічні					0	0
	к) палеонтологічні					0	0
	л) карстовоспелеологічні					0	0
9	Памятки природи - ВСЬОГО	1	36	1	0,03	2	36,03
	в т.ч.					0	0
	а) комплексні					0	0
	б) ботанічні	1	36	1	0,03	2	36,03
	в) зоологічні					0	0
	г) гідрологічні					0	0
	д) геологічні					0	0
10	Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	1	21	1	6,1	2	27,1
11	Заповідні урочища					0	0
	РАЗОМ	6	3318	19	1913,4 3	25	5231,4 3

План виявлення і взяття під охорону особливих цінностей для збереження (ОЦЗ).

План виявлення і взяття під охорону особливих цінностей для збереження.

№ з/п	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону особливих цінностей для збереження.	Заходи щодо охорони особливих цінностей для збереження.	Хто проводить
1	Проведення консультацій з зацікавленими сторонами щодо визначення розташування	Оголошення «режиму тиші» та обмеження	Спеціалісти філії, зацікавлені

	відтворювальних ділянок мисливських господарств на території підприємства.	господарської діяльності в період з 01.04.24 по 15.06.24.	сторони
2	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та залишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Спеціалісти філії, зацікавлені сторони
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при проведенні безперервного лісовпорядкування, відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів – на 2024 рік. При виявленні, виділяються ОЦЗ.	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони.	Спеціалісти філії, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування ОЦЗ для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.	На картах-схемах по лісництвах наносяться ОЦЗ	Спеціалісти філії.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення ОЦЗ впродовж року.		Адміністрація філії

Згідно з Принципом 9 Принципів і Критеріїв ЛОР (FSC), від працівників лісового господарства вимагається:

- виявляти особливі цінності для збереження (ОЦЗ), що трапляються в лісах в межах окремих одиниць господарювання;
- господарювати в них з метою збереження або підвищення встановлених цінностей;
- відстежувати стан встановлених цінностей та результати господарювання.

При сертифікації за схемою ЛОР (FSC) встановлено чотири вимоги (критерії) до Принципу 9 «Збереження особливо цінних лісів», які охоплюють ідентифікацію, консультації, планування ведення господарства та моніторинг ОЦЗ.

На території філії «Звягельське лісове господарство» виділені і охороняються особливо цінні для збереження ліси (ОЦЗ), загальна площа яких складає 36495,5 га, на яких щорічно проводиться моніторинг стану.

Площі ділянок ОЦЗ в розрізі особливих цінностей для збереження приведено нижче:

ОЦЗ 1 – Видове різноманіття. Концентрації біологічного різноманіття, включно з ендемічними, рідкісними видами і видами, що перебувають під загрозою, або зникають, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях – **5360,2 га.**

ОЦЗ 2– Екосистеми та їхні мозаїки ландшафтного рівня. Цілісні лісові ландшафти, великі екосистеми ландшафтного рівня та мозаїки екосистем, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях та містять життєздатні популяції переважної більшості природно притаманних їм видів, з природними структурами їх розповсюдження та рясності.

ОЦЗ 3 – Екосистеми та оселища. Рідкісні й такі, що перебувають під загрозою або зникають екосистеми, оселища або рефугіуми – **30354,2 га.**

ОЦЗ 4 – Критичні послуги екосистем. Основні послуги екосистем у критичних ситуаціях, включно із захистом водозборів і запобіганням ерозії вразливих ґрунтів і схилів – **783,1 га.**

ОЦЗ 5 – Потреби громади. Ділянки та ресурси, визначальні для задоволення основних потреб місцевих громад або тубільних народів (наприклад, у засобах для існування, лікування, харчування, забезпечення водою), визначені шляхом залучення цих громад або тубільних народів.

ОЦЗ 6 – Культурні цінності. Ділянки, ресурси, оселища та ландшафти світового або національного культурного, археологічного або історичного значення та/або критичної культурної, екологічної, економічної чи релігійної/священної важливості для традиційних культур місцевих громад або тубільних народів, визначені шляхом залучення цих місцевих громад або тубільних народів.

7.Заходи з оцінювання, запобігання та пом'якшення негативних впливів господарської діяльності

Оцінку можливих негативних соціальних наслідків та можливого негативного впливу лісогосподарських заходів на навколишнє середовище на ділянках, де планується проведення таких лісогосподарських заходів як суцільні рубки (головного користування та суцільні санітарні) та створення лісових культур, проводять відповідальні за проведення заходу особи під час підготовчих робіт і складання карт технологічного процесу розроблення лісосіки та проектів лісових культур.

Під час оцінки для кожної ділянки, на якій проводиться суцільна рубка або створюються лісові культури, заповнюється спеціальна форма, наведена в додатку 1 до цієї інструкції. Особи, що проводять оцінку, записують потенційні негативні впливи, які можуть мати місце в результаті проведення заходу, оцінюють силу впливу (незначний або значний) і планують спеціальні заходи, які вживатимуться для пом'якшення впливу лісогосподарського заходу на навколишнє середовище.

Можливі негативні впливи суцільних рубок та створення лісових культур на різні компоненти лісових екосистем, а також заходи з пом'якшення цих впливів наведені в таблиці.

Таблиця.

Можливі негативні впливи суцільних рубок та створення лісових культур на різні компоненти лісових екосистем та приклади заходів з пом'якшення цих впливів

Потенційні негативні впливи	Приклади заходів із пом'якшення впливу
Суцільні рубки	
<u>Вплив на ґрунти</u>	
<u>Ерозія</u> : пошкодження нижніх ярусів рослинності та ґрунтів, збільшення небезпеки появи водної ерозії.	Контролювати проведення рубок, щоб зменшити пошкодження та сприяти швидкому лісовідновленню.
<u>Стійкість схилів</u> : зсуви внаслідок влаштування волоків і видалення рослинності на схилах.	Використовувати природозберігаючі технології та техніку, мінімізувати кількість волоків.
<u>Втрати поживних речовин</u> : винос поживних речовин з порушених ґрунтів.	Розміщати навантажувальні площадки на легкодоступних місцях біля доріг.
<u>Температура</u> : різке збільшення температури після видалення лісового полог, знищення ґрунтових організмів і висушування ґрунту, що перешкоджає поновленню лісу.	Відновлювати порушені при лісозаготівлях ділянки.
<u>Структура</u> : ущільнення ґрунтів і втрата гумусу, зміна структури ґрунтів, зниження їхньої водопроникності та водоутримуючої здатності, аерації та проникності для коренів.	На лісосіках з низьким рівнем поживних речовин залишати порубкові рештки для перегнивання.
<u>Вплив на рослинність</u>	
<u>Видовий склад</u> : скорочення видового біорізноманіття, погіршення лісовідновлення внаслідок зміни ґрунтових умов і світлового режиму	Виявляти і заносити до технологічних схем місця зростання рідкісних і зникаючих рослинних видів, що зустрічаються на ділянці, планувати та виконувати заходи з їх охорони.
<u>Бур'яни</u> : поява (внаслідок суцільної рубки) бур'янів, які перешкоджають росту природного поновлення та/або лісових культур.	Вибирати метод проведення рубки, що гарантує лісовідновлення та мінімізує пошкодження (залишати необхідну кількість насінних дерев, використовувати несуцільні методи рубок, зменшувати

	площі вирубок).
<u>Вплив на диких тварин</u> <u>Рибальство:</u> евтрофікація водойм, зміна русел водотоків та температури води (як результат суцільних рубок), що впливає на популяцію риб. <u>Місця перебування диких тварин:</u> руйнування середовища існування, втрата деревних видів, від яких залежать види диких тварин, порушення шляхів переміщення диких тварин, що веде до зменшення чисельності диких тварин. <u>Присутність машин і людей:</u> порушення спокою диких тварин внаслідок проведення рубок та вивезення деревини.	Зберігати лісову рослинність у буферній зоні по берегах водойм. Використовувати природозберігаючі технології та техніку. Виявляти і заносити до технологічних схем місця зростання рідкісних і зникаючих видів фауни, що зустрічаються на ділянці, планувати та виконувати заходи з їх охорони . Вибирати безпечний сезон проведення лісогосподарського заходу.
<u>Вплив на водні ресурси</u> <u>Збільшення поверхневого стоку:</u> зниження інфільтрації в ґрунт і водоутримуючої здатності ґрунтів на суцільних зрубках, що збільшує поверхневий стік. <u>Ґрунтові води:</u> зменшення поповнення ґрунтових вод дощовою водою через збільшення поверхневого стоку. <u>Запружування та заболочування:</u> локальне запружування та заболочування через зміни мікро- і мезорельєфу, загородження водних потоків і ущільнення ґрунту. Змінення природних біологічних властивостей водойм через збільшене відкладення осаdів. <u>Збільшення температури води</u> внаслідок суцільних вирубок на березі водойми, що змінює біологічні властивості водойми й хімічний склад води. <u>Забруднення:</u> забруднення нафтопродуктами, хімікатами й органічними відходами. Підвищення мутності води через збільшене відкладення опадів, змінює проникнення сонячного світла в товщу води, впливаючи в такий спосіб на водянi рослини й види риб.	Зберігати лісову рослинність у буферній зоні по берегах водойм. Вибирати безпечний сезон проведення лісогосподарського заходу. Використати природозберігаючі технології та техніку. Забороняти трелювання дерев по водних потоках. Забезпечувати безпечне використання та зберігання хімікатів, пально-мастильних матеріалів для запобігання можливого забруднення.
<u>Лісовідновлення та лісорозведення</u>	
<u>Недостатнє природне поновлення</u> головної породи, яке не дозволяє вчасно залісити площу. <u>Ґрунтова ерозія</u> після підготовки ґрунту на ділянці. <u>Ущільнення ґрунту машинами.</u> Утворення	Вживати заходи із сприяння природному поновленню (рихлення підстилки, висівання насіння бажаної деревної породи тощо). Висаджувати сіянці або саджанці головної породи.

ущільнених горизонтів ґрунту. <u>Втрата гумусу та поживних речовин</u> з видаленням рослинності та спалюванням порубкових решток. <u>Використання добрив, пестицидів і гербіцидів</u>, що мають локальні негативні впливи, у т.ч. і на якість води в місцевих водоймах.	Відновлювати лісовий покрив якомога швидше після розчищення. Уникати суцільних видів рубок, безпосереднього примикання лісосік. Планувати рубки таким чином, щоб мінімізувати трелювання стовбурів і уникати трелювання уздовж схилу. Рекультивувати трелювальні волоки якомога швидше після рубки. Мульчувати позбавлений рослинності ґрунт. Не проводити суцільну підготовку ґрунту на крутих, нестабільних або ерозійно небезпечних ґрунтах. Обмежувати розміри ділянок, відведених під лісовідновлення або лісорозведення Використовувати природозберігаючі технології й техніку. Залишати порубкові рештки на ґрунті після проведення рубки для перегнивання. Обмежувати використання вогневого методу очищення лісосік. Спалювання проводити в пожежобезпечний період. Вибирати лише дозволені до використання в лісовому господарстві хімікати з найменшими негативними потенційними впливами та контролювати їхнє використання відповідно до вимог ЛОР.
--	---

8. Оцінка екологічних наслідків проведених лісогосподарських заходів

Оцінку екологічних наслідків лісогосподарських заходів проводять після проведення заходу одночасно із складанням акту про його виконання або осінньої інвентаризації лісових культур. Таку оцінку проводять комісії з огляду місць рубок або інвентаризації лісових культур.

Екологічні наслідки проведення лісогосподарського заходу можуть бути оцінені як:

1. несуттєві (сила негативних впливів була оцінена як незначна, жодних заходів з пом'якшення впливів не планувалося, в акті немає зауважень, що стосуються екологічних аспектів проведення лісогосподарського заходу);
2. незначні (сила негативних впливів була оцінена як значна, планувалося виконання заходів з пом'якшення впливів, в акті немає значних зауважень, що стосуються екологічних аспектів проведення лісогосподарського заходу);
3. значні (сила негативних впливів була оцінена як значна, планувалося виконання заходів з пом'якшення впливів, проте таких заходів не було вжито або виконано з поганою якістю, в акті є значні зауваження, що стосуються екологічних аспектів проведення лісогосподарського заходу).

9.Опис програми моніторингу

У своїй господарській діяльності філія залучає зацікавлені сторони до процесів планування та моніторингу господарської діяльності у наступних випадках:

1. Для визначення переліку деревинних та не деревинних ресурсів і послуг екосистем, які можуть посилювати та диферсифікувати місцеву економіку;
2. Для оцінювання та визначення особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) та особливо цінних для збереження територій (ОЦЗТ);
3. Для розробки ефективних стратегій щодо підтримки та/або збагачення особливих цінностей для збереження (ОЦЗ)
4. Для проведення моніторингу за особливими цінностями для збереження (ОЦЗ);
5. Для визначення та збереження рідкісних і зникаючих видів флори і фауни.

Основні завдання оперативного моніторингу – дотримання вимог чинної нормативно-законодавчої бази ведення лісового господарства та природоохоронного законодавства, а також виконання планів господарювання в межах ідентифікованих ОЦЗТ.

Включає виявлення та запобігання будь-якій незаконній діяльності в межах ідентифікованих ОЦЗТ, лісопатологічний моніторинг, моніторинг проведення господарських заходів, будівництва доріг, поводження з відходами, дотримання меж ОЦЗТ тощо. Оперативний моніторинг має проводитися досить часто, щоб виявити проблемні зони, за якими буде продовжено більш цілеспрямований моніторинг.

Методи оперативного моніторингу: патрулювання лісів силами лісової охорони; лісопатологічні обстеження; приймання виконаних робіт; тощо.

Моніторинг збереження ОЦЗ спрямований на оцінку того, чи досягаються цілі, визначені в плані господарювання, а також чи ефективними для збереження ОЦЗ є господарські заходи. На відміну від оперативного моніторингу увага зосереджена на моніторингу стану ОЦЗ. Дані, зібрані під час цього моніторингу, можуть бути доповнені даними оперативного моніторингу або супутніх спостережень.

Методи моніторингу збереження ОЦЗ: обстеження популяцій видів, що охороняються; обстеження оселищ; обстеження пралісів і старовікових лісів; обстеження генетичних резерватів; обстеження рослинності (дослідження індикаторних видів, вимірювання структури рослинності) – для ОЦЗ 1 і ОЦЗ 3; моніторинг ерозії ґрунтів; моніторинг рівнів седиментації води у природних водоймах; обстеження структури рослинності, ключової для запобігання ерозії (стан деревного та надґрунтового покриву) – для ОЦЗ 4; інтерв'ю із зацікавленими сторонами для визначення того, чи збережено цінність ОЦЗТ – для ОЦЗ 6.

Під час моніторингу відстежуються внутрішні та зовнішні загрози для ОЦЗ, виявлені під час процесу первинної оцінки загроз та оцінюється, чи виникли нові загрози. Моніторинг загроз включає цілеспрямований моніторинг індикаторів загрози (наприклад, моніторинг якості води) на ОЦЗТ, загрози, додатково зафіксовані під час оперативного моніторингу (наприклад, виявлення спалаху ентомошкідників під час лісопатологічного моніторингу) та інтерв'ю із зацікавленими сторонами (місцеві громади, органи місцевого самоврядування, НУО тощо) та експертами.

Методи моніторингу загроз: аналіз результатів патрулювання лісів силами лісової охорони (зокрема, динаміка незаконних рубок) та результатів лісопатологічних обстежень (динаміка розвитку шкідників та хвороб лісу); аналіз оперативного моніторингу за станом лісів; моніторинг інвазійних видів; аналіз частоти злив та повеней; тощо.

Вид моніторингу	Методика проведення	Документи з результатами моніторингу
Результати діяльності з відновлення (критерій 10.1)	«Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та	Плани лісових культур. Книга лісових культур.

Використання для відновлення видів, які добре екологічно адаптовані до лісорослинних умов (критерій 10.2)	оцінки якості лісокультурних об'єктів»	Матеріали інвентаризації лісових культур. Матеріали переведення у вкриту лісом площу
Інвазивність або інші негативні впливи, пов'язані з будь-якими чужорідними видами в межах одиниці господарювання та поза нею (критерій 10.3)		
Підтвердження відсутності використання генетично модифікованих організмів (критерій 10.4)		
Результати лісівничої діяльності (критерій 10.5)	«Методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» «Інструкція з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів»	Акти відведення лісосік. Акти огляду місць використання лісових ресурсів. Зведена відомість проектів лісових культур та природного поновлення.
Вплив на довкілля при використанні: - добрив (критерій 10.6) - пестицидів (критерій 10.7) - засобів біологічного контролю (критерій 10.8)		Журнал обліку застосування пестицидів
Впливи небезпечних природних явищ (пожеж) (критерій 10.9)	Правила пожежної безпеки в лісах України	Книга обліку лісових пожеж. Акти про лісові пожежі
Впливи розвитку інфраструктури, транспортної та лісівничої діяльності на рідкісні види та види, що перебувають під загрозою зникнення, на їхні оселища, екосистеми, ландшафтні цінності, воду та ґрунти (критерій 10.10)		Документація з будівництва доріг та розвитку інфраструктури
Впливи заготівлі та вилучення деревини на недеревинну лісопродукцію, цінності довкілля, ліквідні відходи деревини та інші види продукції та послуги (Критерій 10.11)	«Методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України»	Акти відведення лісосік. Акти огляду місць використання лісових ресурсів
Екологічно прийнятна утилізація відходів (критерій 10.12)		
Докази незаконних або недозволених видів діяльності (Критерій 1.4)	Кодекс України про адміністративні порушення, Лісовий кодекс України, Закон України про охорону навколишнього природного середовища	Книга обліку лісопорушень, річний звіт про лісопорушення
Відповідність застосовним законам, місцевим законам, ратифікованим міжнародним конвенціям та обов'язковим нормам і правилам (Критерій 1.5)		
Вирішення спорів і скарг (Критерії 1.6, 2.6 і 4.6)	ЗУ «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Колективний договір. ЗУ «Про звернення громадян»	Журнал обліку звернень громадян
Програми та види діяльності, що стосуються прав працівників (Критерій 2.1)	Трудовий кодекс України, Колективний договір	

Гендерна рівність, сексуальні домагання та гендерна дискримінація (критерій 2.2)	Законодавство України в сфері забезпечення гендерної рівності та протидії дискримінації, зокрема, Конституції України, ЗУ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»	
Програми та види діяльності, що стосуються охорони праці та техніки безпеки (критерій 2.3)	Закон України «Про охорону праці» складається з цього Закону, Кодексу законів про працю України .	Журнал реєстрації Інструктажів з охорони праці, Інструкції розроблені для філії
Виплата заробітної плати (критерій 2.4)	Закон України «Про оплату праці»	Розрахункова відомість виплати заробітної плати
Навчання працівників (критерій 2.5)	Закон України «Про професійний розвиток працівників», Кодекс законів про працю України»	Особові картки працівників, документи про перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників
Здоров'я працівників, яке піддається дії пестицидів, за умови їх застосування (критерій 2.5 і критерій 10.7)	Наказ Міністерства охорони здоров'я України 03.08.1988 №1, документ МОП «Безпека при використанні хімічних речовин на виробництві»	Журнал інструктажів з гігієни та безпеки праці, Інструкція з безпеки праці при використанні пестицидів.
Виявлення місцевих громад та їхніх законних прав (критерій 4.1)	ЗУ «Про місцеве самоврядування»	Перелік визначених місцевих громад і тих громад, які можуть бути зачеплено господарською діяльністю. Документація, що свідчить про залучення громад чи їх вповноважених представників
Повне виконання умов юридично обов'язкових угод (критерій 4.2)	ЗУ «Про місцеве самоврядування»	Журнал реєстрації звернень громадян, Книга звернень громадян. Протоколи лісовпорядкувальних нарад
Стосунки з громадами (критерій 4.2)	ЗУ «Про місцеве самоврядування»	Документи, що стосуються інформування місцевих громад про поточну та заплановану лісогосподарську діяльність
Охорона місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення для місцевих громад (критерій 4.7)	Закон України Про землі рекреаційного призначення, Закон України Про охорону культурної спадщини. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року, Закон України Про оцінку впливу на довкілля	Перелік місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення для місцевих громад. Задokumentовані заходи з охорони місць особливого культурного, екологічного, економічного або релігійного значення
Місцевий економічний і соціальний розвиток (Критерій 4.2, Критерій 4.3, Критерій 4.4, Критерій 4.5)	Оборська А.Е. Комунальні лісогосподарські підприємства і місцеві громади. Інформаційний довідник.	Журнал реєстрації звернень громадян, Книга звернень громадян. Протоколи лісовпорядкувальних

		нарад. Договори з підрядниками та постачальниками, стратегічний план філії
Отримання різноманітних вигід та/або продукції (критерій 5.1)	Вимоги процедури FSC-PRO-30-006	Форма №3-лг, Форма №10-лг
Збереження та/або посилення екосистемних послуг (критерій 5.1)	Вимоги процедури FSC-PRO-30-006, Карпіщенко О.І. Стратегічне планування: навч. Посіб, Горелов Д.О. Стратегія підприємства: навч.-метод. Посіб, Стратегічний план лісгоспу	Звіти про виробництво продукції, виготовленої філією (Форма №3-лг, Форма №10-лг)
Фактичні у порівнянні із запланованими річні обсяги заготівлі деревинної та недеревинної лісопродукції (критерій 5.2)	Проект організації і розвитку лісового господарства, «Інструкції про порядок ведення державного лісового кадастру і первинного обліку лісів» №1267/18562 Затв.16.12.2010 р.	Матеріали санітарних та лісопатологічних обстежень, Звітні дані про обсяги рубок, Журнал видачі лісових квитків, огляду місць заготівлі деревини та недеревинної лісової продукції
Використання місцевої переробки, надання послуг та виробництва доданої вартості (критерій 5.4)	Проект організації і розвитку лісового господарства, Проект міжнародної технічної допомоги «МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК МІСТ УКРАЇНИ»	Стратегічний план філії, Перелік споживачів продукції філії, Договори.
Довготермінова економічна життєздатність (критерій 5.5)	Національна економічна стратегія на період до 2030 року, Господарського кодексу України	Лісовпорядкувальний проект (Проект організації і розвитку лісового господарства). Виробничо-фінансовий план. Стратегічний план філії
Категорії 5 і 6 особливих цінностей для збереження, що визначені в Критерії 9.1.	Про затвердження ознак особливо цінних для збереження територій (ОЦЗТ), їх визначення, охорону і моніторинг	Задokumentовані результати оцінювання: - стану ОЦЗ (в т.ч. ОЦЗТ від яких вони залежать), - ефективності заходів, виконаних на ОЦЗТ.
Цінності довкілля та екосистемні функції, в т.ч. депонування та утримування вуглецю (Критерій 6.1); включаючи ефективність визначених та вжитих заходів із запобігання негативним впливам господарської діяльності на цінності довкілля, пом'якшення таких впливів і відновлення цих цінностей (Критерій 6.3)	Інструкція з оцінки можливого соціального та екологічного впливу лісгосподарських заходів, що плануються, та екологічних наслідків проведених лісгосподарських заходів	Документи «Оцінка екологічних наслідків проведення лісгосподарського заходу»
Рідкісні види та види, що перебувають під загрозою зникнення, та ефективність вжитих заходів з охорони таких видів та їх оселищ (Критерій 6.4)	Про виявлення рідкісних видів, їх охорону і моніторинг. Положення про виявлення та реєстрацію рідкісних і зникаючих видів флори і фауни в лісовому фонді Філії «Звягельське Лісове Господарство»	Результати моніторингу рідкісних і зникаючих видів флори і фауни
Репрезентативні ділянки та ефективність вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (Критерій 6.5)	Лісовому кодексу України, Законі України «Про природно-заповідний фонд України», Конвенції про охорону біологічного різноманіття.	Перелік виділених репрезентативних ділянок.

	Положення (паспорти) та охоронні зобов'язання для об'єктів ПЗФ, розташованих на одиниці господарювання.	
Аборигенні види, що трапляються природно та біологічне різноманіття, а також ефективність вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (Критерій 6.6)	Лісовпорядкувальний проект. Таксаційні описи. Карта поділу лісів філії на категорії.	Паспорти генетичних резерватів, постійних лісонасінних ділянок. Книга лісових культур. Проекти лісових культур. Проект мисливського впорядкування. Звіти про лісопорушення. Статистична звітність щодо ведення мисливського господарства. Переліки організацій (користувачів), мисливські угіддя
Природні водотоки, водойми, кількість та якість води, а також ефективність вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (Критерій 6.7)	Інструкція з впорядкування лісового фонду України	Проект організації та розвитку лісового господарства
Ландшафтні цінності та ефективність вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення (Критерій 6.8)	Інструкція з впорядкування лісового фонду України	Проект організації та розвитку лісового господарства
Перетворення природних лісів на плантації або на землі, не пов'язані з веденням лісового господарства (Критерій 6.9)	Інструкція з впорядкування лісового фонду України	Проект організації та розвитку лісового господарства
Категорії 1-4 особливих цінностей для збереження, визначені згідно з Критерієм 9.1 та ефективність вжитих заходів з їх збереження та/або відновлення.	Про затвердження ознак особливих цінностей для збереження (ОЦЗ), їх ідентифікацію, охорону і моніторинг	Задokumentовані результати оцінювання: - стану ОЦЗ (в т.ч. ОЦЗТ від яких вони залежать), - ефективності заходів, виконаних на ОЦЗТ.
Рівень забруднення одиниці господарювання радіонуклідами.	Рекомендації по веденню лісового господарства в умовах радіоактивного забруднення	Карти рівнів радіаційного забруднення
Природний стан та структура популяцій НДЛП (якщо НДЛП включено до сфери дії сертифікату)		